

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ЄДИНОГО ПРАВООХОРОННОГО ОРГАНУ, ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЄ ФІНАНСОВУ БЕЗПЕКУ УКРАЇНИ

ADMINISTRATIVE AND LEGAL STATUS OF THE SINGLE LAW ENFORCEMENT AUTHORITY THAT ENSURES FINANCIAL SECURITY OF UKRAINE

Кривошеєв К.О., аспірант кафедри адміністративного,
господарського права та фінансово-економічної безпеки

*Навчально-науковий інститут права
Сумського державного університету*

Створення єдиного правоохоронного органу забезпечення фінансової безпеки держави є необхідністю вітчизняного державотворення. Зміст та особливості функціонування такого органу відображаються в його адміністративно-правовому статусі, який максимально широко характеризує функціонування будь-якого державного органу в Україні та виступає основоположною категорією правової науки. Н.В. Загородня вказує на традиційне в науці адміністративного права розуміння категорії «адміністративно-правовий статус» – сукупність комплексу прав та обов'язків, визначених нормами адміністративного права [1, с. 77]. О.А. Гусар вважає, що дана категорія є значно ширшою, аніж «комплекс прав та обов'язків, визначених нормами адміністративного права». Дослідник наділяє дану категорію такими властивостями, як: порядок утворення, наявність юридичних ознак, структура, цілі діяльності, назва, місце реєстрації, компетенція, мета функціонування, відповідальність [2, с. 119].

Як ключову правову категорію, котра має як практичне, так і теоретичне значення, визначає адміністративно-правовий статус С.Л. Курило. Науковець досліджує її як якісний показник, на підставі якого робляться висновки про рівень правової зрілості суспільства і держави [3, с. 524]. О.М. Бандурка декларує, що адміністративно-правовий статус розкривається через правосуб'єктність суб'єкта, тобто через його адміністративну правоздатність, дієздатність та деліктоздатність [4, с. 142].

Зазначимо, що неоднозначним у правовій науці є дослідження адміністративно-правового статусу саме державних органів, адже структурно такий статус вміщує політичні та державно-правові властивості відповідних органів, їхнє місце в загальній системі органів державної влади та взаємозв'язок і взаємодію з іншими органами.

У ході дослідження нами проаналізовано головні елементи адміністративно-правового статусу єдиного правоохоронного органу, що забезпечує фінансову безпеку України, надано авторське бачення даної проблематики та теоретико-правових особливостей становлення інституції. Досліджено ключові нормативно-правові акти, що натеper регулюють діяльність базових суб'єктів забезпечення фінансово-економічної безпеки в Україні.

Ключові слова: правоохоронний орган, фінансова безпека держави, адміністративно-правовий статус.

The creation of a single law enforcement agency to ensure the financial security of the state is a necessity of domestic state formation. The content and features of the functioning of such a body are reflected in its administrative and legal status, which most broadly characterizes the functioning of any state body in Ukraine and is a fundamental category of legal science. N.V. Zagorodnya points to the traditional understanding of the category "administrative-legal status" in the science of administrative law – a set of rights and responsibilities defined by the rules of administrative law [1, p. 77]. O.A. Husar believes that this category is much broader than "a set of rights and responsibilities defined by the rules of administrative law". The researcher endows this category with such properties as: the order of formation, the presence of legal features, structure, objectives, name, place of registration, competence, purpose of operation, responsibility [2, p. 119].

S.L. Kurilo defines administrative and legal status as a key legal category that has both practical and theoretical significance. The scientist examines it as a qualitative indicator, on the basis of which conclusions are made about the level of legal maturity of society and the state [3, p. 524]. O.M. Bandurka declares that the administrative-legal status is revealed through the legal personality of the subject, ie through its administrative capacity, legal capacity and tort [4, p. 142].

It should be noted that the study of the administrative and legal status of state bodies is ambiguous in legal science, as structurally such status contains political and state-legal properties of relevant bodies, their place in the general system of public authorities and interconnection and interaction with other bodies.

In the course of the research we analyzed the main elements of the administrative and legal status of the only law enforcement body that ensures the financial security of Ukraine, provided the author's vision of this issue and the theoretical and legal features of the institution. The key legal acts that currently regulate the activities of the basic subjects of financial and economic security in Ukraine have been studied.

Key words: law enforcement body, financial security of the state, administrative and legal status.

А.І. Берлач, досліджуючи дану проблематику, акцентує увагу саме на завданнях та компетенції як головних елементів адміністративно-правового статусу, котрі впливають із прав та обов'язків державного органу [5, с. 45].

В.В. Оксамитний та О.В. Міцкевич взагалі обмежуються лише компетенцією державного органу під час визначення адміністративно-правового статусу. С.В. Ківалов до компетенції органу додає ще функції та завдання діяльності [6, с. 428].

У свою чергу Т.В. Сараскіна надзвичайно широко пропонує визначати елементи адміністративно-правового статусу державного органу. Так, учена структуру органу визначає через: мету створення і функціонування; загальне призначення органу; окреслення місця в системі органів державної влади; окреслення сфер діяльності, завдань та функцій; регламентацію прав, обов'язків, відповідальності; можливість реалізації нормотворчої та правозастосовної функції; визначення джерел фінансування діяль-

ності; структуру та штат працівників; повноваження щодо прийняття, реалізації та контролю за виконанням власних владних рішень; інформаційне забезпечення діяльності даного органу та його структурних підрозділів [7, с. 147].

Вважаємо, що таке надзвичайно широке визначення елементів адміністративно-правового статусу є недоречним і таким, що нагромаджує сутність самого поняття. У даному випадку погоджуємося з позицією С.Л. Курило, який стверджує, що адміністративно-правовий статус – це система суспільних відносин та механізм державного управління, що визначається державою шляхом закріплення в положеннях адміністративного законодавства завдань, функцій, повноважень, відповідальності, котрі реалізуються зазначеними суб'єктами через відповідні адміністративно-правові відносини. Фактично С.Л. Курило виокремив лише завдання, функції, повноваження та відповідальність як базис категорії «адміністративно-правовий статус» [3, с. 525].

Досліджуючи статус правоохоронних органів, В.К. Колпаков указує, що адміністративно-правовий статус таких органів завжди зв'язаний із державним управлінням та є його невід'ємною частиною [8, с. 234].

О.І. Безпалова та Д.О. Горбач вказують на іншу особливість: в основі адміністративно-правового статусу правоохоронних органів перебувають правоохоронні відносини, котрі виникають у процесі застосування заходів адміністративного примусу за вчинення правопорушення [9].

На думку В.А. Юсупова, адміністративно-правовий статус правоохоронного органу є правовим становищем такого органу, що визначає його конкретні особливості адміністративної діяльності як невід'ємного елементу системи державного управління, що закріплюється в нормативних актах, у сфері адміністративної діяльності правоохоронного органу [10, с. 138].

На нашу думку, виокремлення саме таких структурних елементів адміністративно-правового статусу правоохоронного органу, як мета, завдання, функції, повноваження, відповідальність, правове підґрунтя діяльності, може найбільш точно охарактеризувати загальне функціонування органу та його статус. У рамках нашого дослідження нами було визначено окрему категорію правоохоронних органів – правоохоронний орган, що є суб'єктом забезпечення фінансової безпеки держави. Поряд з окресленням системи таких правоохоронних органів, у відповідності до положень чинного законодавства України акцентовано увагу на актуальності та необхідності утворення єдиного правоохоронного органу забезпечення фінансової безпеки України. Тому нами пропонується визначити адміністративно-правовий статус єдиного правоохоронного органу забезпечення фінансової безпеки держави на підставі теоретичного дослідження загального функціонування правоохоронних органів та їх адміністративно-правового статусу.

Юридична наука традиційно використовує категорію «повноваження» для позначення сукупності прав та обов'язків державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, посадових та службових осіб, закріплених за ними для здійснення покладених на них функцій. Фактично повноваження виступають ознакою їхньої владної діяльності. В.Б. Авер'янов акцентує увагу на тому, що категорія «повноваження» відображає взаємозв'язок прав та обов'язків [11, с. 751].

Характеризуючи зміст поняття повноваження, В.Я. Малиновський визначає його обов'язковим елементом правового статусу державного органу. На його думку, повноваження – це закріплені за органом виконавчої влади права й обов'язки (в тому числі обов'язки нести відповідальність за наслідки виконання повноважень, так звані юрисдикційні обов'язки) [12, с. 135]. Ю.А. Тихонов характеризує повноваження як гарантовану законом міру прийняття рішення відповідним державним органом [13, с. 12]. Ураховуючи вищевикладені позиції, доходимо висновку, що категорія «повноваження» відображається через взаємозв'язок прав та обов'язків діяльності відповідних органів, адже там, де є права, там є обов'язки, і навпаки.

Як складову функцію діяльності органів прокуратури та сукупність ефективних правових форм реалізації закріплених чинним законодавством прав і обов'язків прокурорів, ураховуючи їхній статус, посадове становище та сферу діяльності, досліджує категорію «повноваження» і О.Ю. Муравенко у своїй дисертаційній роботі «Роль і місце прокуратури в забезпеченні законності в державному управлінні» [14, с. 9]. Науковець звертає увагу, що Законом України «Про прокуратуру» чітко окреслено «повноваження Генерального прокурора» (стаття 9 Закону), «повноваження керівника обласної прокуратури» (стаття 11 Закону), «повноваження керівника

окружної прокуратури» (стаття 13 Закону), «повноваження прокурора з виконання покладених на нього функцій» (розділ IV Закону) тощо [15].

Закон України «Про Державне бюро розслідувань» також чітко декларує повноваження даного органу. Фактично повноваження Державного бюро розслідувань розкриваються через надані органу права, обов'язки та їх взаємозв'язок. Наприклад, Державне бюро розслідувань має право брати участь у формуванні та реалізації державної політики у сфері протидії злочинності, вносити відповідні пропозиції на розгляд Кабінету Міністрів України (пункт 1 частини 1 статті 6 Закону), право використовувати гласних і негласних штатних та позаштатних працівників (пункт 6 частини 1 статті 6 Закону), має доступ до інформаційних систем органів державної влади, перелік яких визначено Кабінетом Міністрів України (пункт 10 частини 1 статті 6 Закону). При цьому виконує обов'язки щодо здійснення інформаційно-аналітичних заходів щодо встановлення системних причин та умов проявів організованої злочинності та інших видів злочинності, протидію яким віднесено до компетенції Державного бюро розслідувань (пункт 2 частини 1 статті 6 Закону), здійснює оперативно-розшукову діяльність та досудове розслідування злочинів (пункт 4 частини 1 статті 6 Закону), розробляє і затверджує методику розслідування окремих видів злочинів (пункт 7 частини 1 статті 6 Закону) [16].

Окреслюючи специфіку функціонування єдиного правоохоронного органу забезпечення фінансової безпеки України, вважаємо за можливе виокремити наступні повноваження такого органу, які в повній мірі будуть відображати особливості його функціонування, виконання поставлених обов'язків та реалізацію прав. Визначені нами повноваження нового правоохоронного органу базуються на повноваженнях та функціонуванні нині діючої системи правоохоронних органів, які є суб'єктами забезпечення фінансової безпеки: брати участь у формуванні та реалізації державної політики у сфері протидії злочинності; здійснювати аналітично-інформаційну роботу з метою виявлення та усунення причин і умов, що сприяють вчиненню злочинів, віднесених до компетенції даного правоохоронного органу; проводити інформаційну взаємодію з усіма правоохоронними органами, органами державної влади і управління; отримати доступ до інформаційних систем органів державної влади, перелік яких визначено Кабінетом Міністрів України; розробляти і затверджувати методику розслідування, кримінального аналізу, аналізу ризиків економічних злочинів; здійснювати аналітичне забезпечення досудового розслідування, оперативно-розшукової діяльності та судового розгляду у сфері публічних фінансів; здійснювати оперативно-розшукову діяльність та досудове розслідування таких злочинів на підставах та в порядку, встановлених законом; здійснювати підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації працівників правоохоронного органу; здійснювати розшук осіб, які переховуються від органів слідства та суду за вчинення кримінальних правопорушень, віднесених до його компетенції; брати участь у розробленні проектів міжнародних договорів України у сфері запобігання та боротьби з кримінальними правопорушеннями, котрі віднесені до компетенції даного органу; здійснювати інші повноваження.

Очевидним є те, що перед будь-якими державними органами в момент їх створення ставиться кінцева мета функціонування. Сучасна філософська думка тлумачить мету як елемент діяльності суб'єкта, який характеризує майбутній результат діяльності [17, с. 29]. В.Я. Малиновський переконаний, що мета завжди пов'язана із завданнями, адже якщо мета – це прогноз кінцевого результату управлінської діяльності, то завдання – головний інструмент, реалізатор у досягненні мети [12, с. 214].

О.М. Резнік також вказує на тісний взаємозв'язок мети із завданнями діяльності, зокрема дослідник зазначає,

що спрямованість діяльності державного органу завжди трансформується в завдання [19, с. 168]. Л.В. Шестак при цьому вважає, що завдання – це цілі, досягнення яких бажане до чітко визначеного моменту в часі в межах періоду, на який розраховане управлінське рішення [20, с. 39].

Слушною, на нашу думку, є дослідницька позиція щодо окреслення ключових завдань функціонування правоохоронного органу: захист конституційних прав і свобод громадян; боротьба зі злочинністю у всіх її проявах; захист та збереження конституційного ладу; розвиток системи правоохоронної діяльності; захист законних інтересів вітчизняних товаровиробників [21, с. 98].

Аналізуючи нині зареєстровані проекти законів про створення єдиного правоохоронного органу забезпечення фінансової безпеки України, зазначимо, що узагальнююча мета функціонування такого органу – забезпечення фінансової безпеки країни шляхом побудов та дієвого функціонування системи своєчасного виявлення та усунення системних загроз у сфері публічних фінансів, запобігання їх виникненню в майбутньому.

Вважаємо, що завданнями діяльності єдиного правоохоронного органу забезпечення фінансової безпеки України мають стати: захист конституційних прав і свобод громадян; запобігання, попередження, виявлення, припинення кримінальних правопорушень у сфері публічних фінансів та забезпечення фінансової безпеки держави; здійснення оперативного-розшукових заходів, направлених на розслідування та розкриття кримінальних правопорушень у сфері публічних фінансів та забезпечення фінансової безпеки держави; здійснення заходів, направлених на протидію кримінальним правопорушенням у сфері публічних фінансів та забезпечення фінансової безпеки держави; участь у формуванні державної політики у сфері публічних фінансів та забезпечення фінансової безпеки держави.

Погоджуємося з позицією В.А. Юсупова, який вказує, що проміжне місце між метою та завданнями діяльності державного органу займають функції. При цьому за своєю правовою природою всі функції в системі управління мають вигляд практичної діяльності для реалізації конкретних цілей. Дослідник зауважує, що всі функції безпосередньо пов'язані з організацією структури адміністративно-правового статусу правоохоронних органів та сприяють швидкій організації адміністративної діяльності таких органів, знаходженню нових ефективних й управлінських напрямів діяльності всього апарату управління правоохоронного органу [10, с. 138].

У своєму загальному розумінні функцією називається призначення, обов'язок, виконання, діяльність, коло діяльності [22, с. 412]. При цьому юридична наука вивчає функції не як якусь діяльність, а як юридично визначений вид діяльності [23, с. 54].

Т.Д. Момотенко вказує на надзвичайно важливе значення функцій діяльності, котрі виступають визначальним фактором функціонування будь-якого правоохоронного органу. Так, у своїй роботі «Правоохоронні органи: поняття і сутність» науковець дійшов висновку, що метою діяльності правоохоронного органу є виконання законодавчо закріплених за ним завдань, і нерозривно з метою та завданнями потрібно розглядати саме функції, які є колом діяльності правоохоронних органів, що визначають їхнє призначення в механізмі держави [24, с. 129].

Закон України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 р. № 580-VIII [25], розділ XVIII-2 «Податкова міліція» Податкового кодексу України від 02.12.2010 р. № 2755-VI [26] взагалі окремо не виділяє функції органів Національної поліції та податкової міліції. Натомість Закон України «Про Службу безпеки України» від 25.03.1992 р. № 2229-XII декларує: «Служба безпеки України – державний орган спеціального призначення з правоохоронними функціями» [27]. Таким чином, даним Законом вказується

на виконання лише правоохоронної функції Службою безпеки України.

Аналізуючи проекти законів про створення єдиного правоохоронного органу забезпечення фінансової безпеки держави, зауважимо, що автори проекту Закону про Національне бюро фінансової безпеки від 2018 р. вказують також на виконання даним органом правоохоронної функції. А вже у 2019 р. текст проекту вміщує конкретику у вигляді розподілу функцій структурних підрозділів Національного бюро фінансової безпеки: «функції аналітично-інформаційних підрозділів», «функції слідчо-оперативних підрозділів», «функції Колегії», «функції підрозділів внутрішньої безпеки», «функції підрозділів кібербезпеки», «функції підрозділів фізичного захисту», «функції Тренінгового центру». Разом із тим у тексті проекту чітко визначено, що «Національне бюро фінансової безпеки України є державним правоохоронним органом».

Абсолютно протилежна позиція визначена проектом Закону «Про Бюро фінансових розслідувань», де не відбувається конкретизація функціонального складника адміністративно-правового статусу Бюро фінансових розслідувань, лише закріплено: «особливості діяльності Бюро фінансових розслідувань зумовлюється його функціями». У тексті проекту немає жодної згадки про такі функції. А сам орган визначається як «центральної орган виконавчої влади». Таким чином, проектом Закону взагалі не віднесено Бюро фінансових розслідувань до правоохоронних органів.

М.В. Завальний вказує, що правоохоронна функція державного органу є основною, адже такі органи здійснюють свої повноваження, спрямовані на захист прав, свобод, законних інтересів людини і громадянина, охорону правопорядку [28].

В.І. Осадчий стверджує, що правоохоронною функцією є гарантування функціонування суспільних відносин, врегульованих нормами права [29]. І. Лавринчук пропонує під даною функцією розуміти охорону кожного члена суспільства від несправедливого поводження з боку інших осіб (фізичних або юридичних) [30]. Д.І. Бородін стверджує, що до органів, які виконують правоохоронну функцію, слід віднести тих, що пов'язані з боротьбою зі злочинністю та правопорушеннями, які тягнуть за собою юридичну відповідальність. При цьому правоохоронною діяльністю займаються лише спеціально створені для цього державні органи. Також дослідник виділяє основні та допоміжні елементи правоохоронної функції державного органу. Зокрема, до основних належать: профілактична, захисна, охоронна, оперативного-розшукова, розслідування злочинів, виконавча; до допоміжних – контрольна, дозвільна, правороз'яснювальна, аналітична, інформаційна, нормотворча, координаційна [31, с. 48].

Зауважимо, що функції нині діючих правоохоронних органів, що є суб'єктами забезпечення фінансової безпеки України, традиційно збігаються з повноваженнями, компетенцією, завданням тощо, а тому не виділяються окремо. Така обставина свідчить про неналежну увагу законодавця до ключового елементу адміністративно-правового статусу. У даному випадку погоджуємося з дослідниками, котрі вважають за необхідне законодавче закріплення кожного елементу адміністративно-правового статусу окремо. Зокрема, Р. Гречанюк та О. М. Резнік говорять про можливість визначення таких функцій правоохоронного органу забезпечення фінансової безпеки України, як: оперативного-розшукова діяльність, досудове розслідування, превентивна та профілактична діяльність, взаємодія з правоохоронними та іншими державними і недержавними органами щодо забезпечення фінансової безпеки України [32, с. 42].

Аналізуючи положення діючого законодавства України щодо функціонування правоохоронних органів, які є суб'єктами забезпечення фінансової безпеки держави,

зазначимо, що у всіх нормативно-правових актах, які регламентують діяльність відповідних органів, визначені положення про відповідальність працівників таких правоохоронних органів. Наприклад, у відповідності до частини 1 статті 19 Закону України «Про Національну поліцію» у разі вчинення протиправних діянь поліцейські несуть кримінальну, адміністративну, цивільно-правову, матеріальну та дисциплінарну відповідальність відповідно до закону. Аналогічне положення закріплено і в частині 1 статті 35 Закону України «Про Службу безпеки України» щодо співробітників Служби безпеки України; у частині 2 статті 20 Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України» щодо діяльності працівників Національного антикорупційного бюро України тощо.

Зауважимо, що, окрім загального формулювання щодо притягнення до відповідальності, в тому ж самому Законі України «Про Національне антикорупційне бюро України» особливу увагу приділено питанню притягнення до дисциплінарної відповідальності як найпоширенішому різновиду юридичної відповідальності працівників Національного бюро. Згідно з частиною 4 статті 28 Закону підстави для притягнення працівників Національного антикорупційного бюро до дисциплінарної відповідальності є: невиконання чи неналежне виконання службових обов'язків; незаконне розголошення інформації з обмеженим доступом, яка стала відомою працівнику у зв'язку з виконанням його повноважень; порушення встановленого законом порядку і строків подання декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування; публічне висловлювання, яке є порушенням презумпції невинуватості; негативні результати перевірки на добросовісність або моніторингу способу життя працівника; інші підстави, передбачені Законом України «Про державну службу» для працівників Національного бюро, які є державними службовцями, або Дисциплінарним статутом органів внутрішніх справ України для працівників Національного бюро, які є особами начальницького складу [33]. Звернемо увагу, що Даним Законом визначено про невичерпний перелік підстав притягнення до дисциплінарної відповідальності працівників.

Інша позиція законодавця закріплена в Законі України «Про прокуратуру», яким, навпаки, визначається вичерпний перелік таких підстав. Окрім вищеназаних, Законом України «Про прокуратуру» визначено для працівників прокуратури ще й такі: необґрунтоване звільнення з розглядом звернення; вчинення дій, що порочать звання прокурора і можуть викликати сумніви в його об'єктивності, неупередженості та незалежності, в чесності та невідкупності органів прокуратури; систематичне або разове грубе порушення правил прокурорської етики; порушення правил внутрішнього службового розпорядку; втручання чи будь-який інший вплив прокурора в службову діяльність іншого прокурора, службових, посадових осіб чи суддів [15].

Питання притягнення до цивільно-правової відповідальності працівників правоохоронних органів в Україні регулюється Законом України «Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянинові незаконними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури і суду» від 01.12.1994 р. № 266/94-ВР. Положеннями даного Закону чітко не визначено перелік органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування. Однак у статті 1 визначено перелік випадків, коли особа має право на відшкодування шкоди, а саме у випадку: незаконного засудження, незаконного повідомлення про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, незаконного взяття і тримання під вартою, незаконного проведення в ході кримінального провадження обшуку, виймки, незаконного накладення арешту на майно, незаконного

відсторонення від роботи (посади) та інших процесуальних дій, що обмежують права громадян; незаконного застосування адміністративного арешту чи виправних робіт, незаконної конфіскації майна, незаконного накладення штрафу; незаконного проведення оперативно-розшукових заходів, передбачених законами України «Про оперативно-розшукову діяльність», «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю» й іншими актами законодавства [34].

Досліджуючи проблематику притягнення до цивільно-правової відповідальності працівників правоохоронних органів, Р.М. Римарчук визначає за необхідне наявність трьох ключових умов відповідальності: 1) наявність шкоди; 2) протиправність діяння (дії або бездіяльності); 3) причинний зв'язок між шкодою та діянням. При цьому дослідник акцентує увагу, що такий елемент, як вина працівника правоохоронного органу, не є умовою притягнення до цивільно-правової відповідальності та взагалі не береться до уваги під час прийняття рішення щодо цього питання [35, с. 309].

Притягнення до адміністративної відповідальності працівників правоохоронних органів також має свою специфіку. Так, на підставі статті 15 Кодексу України про адміністративні правопорушення можемо стверджувати, що в окремих випадках працівники таких органів виступають як уповноважені представники влади, котрі мають чітко визначене коло повноважень, а в інших – як звичайні громадяни. Таку ж позицію у своїх дослідженнях висловлює і В.Г. Гриценко [36, с. 18]. Звертаємо увагу, що чинним законодавством України не визначено особливостей притягнення працівників правоохоронних органів та звичайних громадян за вчинення одних і тих самих адміністративних правопорушень. Наприклад, положеннями Кодексу України про адміністративні правопорушення задекларовано такі правопорушення: стаття 172-4 (порушення обмежень щодо сумісництва і суміщення з іншими видами діяльності); стаття 172-5 (порушення встановлених законом обмежень щодо одержання подарунків); стаття 172-6 (порушення вимог фінансового контролю); стаття 172-7 (порушення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів); стаття 172-8 (незаконне використання інформації, що стала відома особі у зв'язку з виконанням службових повноважень); стаття 172-9 (невжиття заходів щодо протидії корупції); стаття 192-9-1 (порушення заборони розміщення ставок на спорт, пов'язаних з маніпулюванням офіційним спортивним змаганням) [37].

Аналізуючи особливості притягнення державних службовців та працівників правоохоронних органів до адміністративної відповідальності, О.С. Літошенко вказує, що даний різновид юридичної відповідальності відображає реакцію держави на скоєне адміністративне правопорушення, що виражається у праві висувати обвинувачення особі, офіційно оцінити характер діяння та у випадку негативної оцінки застосувати адміністративне стягнення [38, с. 135].

Кримінальним кодексом України чітко окреслено, що працівники правоохоронних органів виступають спеціальними суб'єктами кримінальних правопорушень та можуть притягатися до кримінальної відповідальності за вчинення діянь, передбачених положеннями даного кодексу, зокрема: стаття 364 (зловживання владою або службовим становищем); стаття 365 (перевищення влади або службових повноважень); стаття 366 (службове підроблення); стаття 367 (службова недбалість); стаття 368 (прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою); стаття 369 (пропозиція або надання неправомірної вигоди службовій особі); стаття 370 (провакація підкупу) [39].

При цьому звертаємо увагу на специфіку статусу працівників правоохоронних органів. Такі особи можуть бути

притягнені до кримінальної відповідальності за вищевказаними статтями Кримінального кодексу України як уповноважені представники влади та на загальних підставах можуть нести відповідальність за злочини, котрі можуть вчинитися будь-якою фізичною особою незалежно від перебування на державній службі та наявності владних повноважень.

На нашу думку, питанню притягнення до юридичної відповідальності працівників правоохоронних органів, а саме дисциплінарної, цивільно-правової, адміністративної, кримінальної, на законодавчому рівні приділено достатньо уваги. Кожен вид чітко визначений у залежності від специфіки функціонування самого органу. Вважаємо, що найбільш важливою складовою частиною питання

притягнення до юридичної відповідальності працівників єдиного правоохоронного органу забезпечення фінансової безпеки України є чітке визначення його адміністративно-правового статусу та декларування його правоохоронної функції та діяльності. Це унеможливить виникнення в майбутньому неточностей щодо визначення правового статусу працівників даного органу.

Підсумовуючи, зазначимо, що адміністративно-правовий статус правоохоронного органу, що забезпечує фінансову безпеку держави, – це система суспільних відносин правоохоронного характеру, що визначається державою шляхом закріплення в положеннях чинного законодавства завдань, функцій, повноважень та відповідальності, котрі реалізуються через діяльність суб'єктів таких відносин.

ЛІТЕРАТУРА

1. Загородня Н.В. Адміністративно-правовий статус громадян України. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія Юриспруденція*. 2018. № 33. С. 75–77.
2. Гусар О.А. Адміністративно-правовий статус персоналу державного управління. *Адміністративне право і процес*. 2013. № 2. С. 116–123.
3. Курило С.Л. Адміністративно-правовий статус органів внутрішніх справ як суб'єкта взаємодії з органами місцевої влади з питань забезпечення громадської безпеки та громадського порядку. *Форум права*. 2012. № 1. С. 523–526.
4. Бандурка О.М. Адміністративне право. Загальна частина : навчальний посібник. Харків : Золота миля, 2011. 584 с.
5. Берлач А.І., Карпенко Д.О., Ковальський В.С. Правознавство : підручник. Київ : Юрінком Інтер, 2004. 752 с.
6. Адміністративне право України : підручник / за заг. ред. акад. С.В. Ківалова. Одеса : Юридична література, 2003. 896 с.
7. Сараскіна Т.В. Організаційно-правові засади діяльності податкової міліції в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Харків, 2000. 212 с.
8. Колпаков В.К. Адміністративне право України : підручник. Київ : Юрінком-Інтер, 2004. 458 с.
9. Безпалова О.І., Горбач Д.О. Поняття та структура адміністративно-правового статусу Національної гвардії України. URL: file:///C:/Users/123/Downloads/dmje9H09skJCwvW1Has03xtZgsrML_8t.pdf
10. Юсупов В.А. Структура адміністративно-правового статусу правоохоронних органів України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право*. 2014. Випуск 29. Частина 2. Том 4/2. С. 136–140.
11. Державне управління: проблеми адміністративно-правової теорії та практики / за заг. ред. В.Б. Авер'янова. Київ : Факт, 2003. 384 с.
12. Чорна А. Компетенція та повноваження органів державної влади щодо забезпечення прав суб'єктів підприємницької діяльності у сфері оподаткування. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2015. № 5/1. С. 130–140.
13. Тихомиров Ю.А. Курс адміністративного права і процесу. Москва, 1998. С. 46.
14. Муравенко О.Ю. Роль і місце прокуратури в забезпеченні законності в державному управлінні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Харків, 2014. 20 с.
15. Про прокуратуру : Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1697-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>
16. Про Державне бюро розслідувань : Закон України від 12.11.2015 р. № 794-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-19>
17. Малафій І.В. Дидактика : навчальний посібник. Київ : Кондор, 2009. С. 136.
18. Малиновський В.Я. Державне управління : навчальний посібник. Київ : Атіка, 2003. 576 с.
19. Резнік О.М. Адміністративно-правові засади діяльності правоохоронних органів із забезпечення фінансово-економічної безпеки України : монографія. Суми : Сумський державний університет, 2018. 475 с.
20. Шестак Л.В. Адміністративне право : навчальний посібник. Чернігів : ЧДІПЧТП, 2011. 254 с.
21. Суд, правоохоронні та правозахисні органи України : навчальний посібник / В.С. Ковальський та ін. ; відп. ред. Я. Кондратьєв. Київ : Юрінком Інтер, 2002. 320 с.
22. Словник іноземних слів. 17-е вид. Москва, 1998. 606 с.
23. Григорян Л.А. Советы – органы власти и народного самоуправления. Москва : Юридическая литература, 1965. 95 с.
24. Момотенко Т.Д. Правоохоронні органи: поняття і сутність. *Право і Безпека*. 2014. № 4 (45). С. 127–131.
25. Про національну поліцію : Закон України від 05.07.2015 р. № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
26. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
27. Про Службу безпеки України : Закон України від 25.03.1992 р. № 2229-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12>
28. Завальний М.В. Місце державних органів в системі суб'єктів правоохорони. URL: file:///C:/Users/123/Downloads/fENpfyU25GzUsJEry50oNj0ih6vJ_2.pdf
29. Осадчий В.І. Правоохоронні органи як суб'єкти кримінально-правового захисту. *Право України*. 1997. № 11.
30. Лавринчук І. Обставини встановлення правового статусу державного службовця. *Право України*. 1999. № 9.
31. Бородін Д.І. Правоохоронні органи України: поняття та функції. *Юридичний вісник*. 2015. № 2 (35). С. 47–51.
32. Гречанюк Р. Функції і повноваження спеціальних антикорупційних органів України Польщі та Молдови: порівняльний аналіз. *Науковий часопис Національної академії прокуратури України*. 2015. № 2. С. 41–48.
33. Про Національне антикорупційне бюро України : Закон України від 14.10.2014 р. №1698-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698-18>
34. Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури і суду : Закон України від 01.12.1994 р. № 266/94-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/266/94-%D0%B2%D1%80>
35. Римарчук Р.М. Підстава та умови цивільно-правової відповідальності за шкоду, заподіяну державними органами та їхніми посадовими особами. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2016. № 845. С. 308–314.
36. Гриценко В.Г. Види юридичної відповідальності правоохоронних органів. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2014. Вип. 29. Ч. 2. Т. 4/1. С. 16–20.
37. Кодексу України про адміністративні правопорушення від 07 грудня 1984 року № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80732-10>
38. Літошенко О.С. Адміністративна відповідальність в системі юридичної відповідальності : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2004. 199 с.
39. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 року № 231-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>